

**TRAKŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS
TRAKŲ RAJONO PRIEŠGAISRINĖ GELBĖJIMO
ĮSTAIGA**

**TRAKŲ RAJONO 2012-2022
METŲ GAISRŲ RIZIKOS
VEIKSNIŲ ANALIZĖ IR
GAISRINĖS RIZIKOS
ŽEMĖLAPIS**

Trakų rajono savivaldybės
Merui Andriui Šatevičiui

Nepriklausomas gaisrinės saugos ekspertas,
Trakų rajono priešgaisrinės gelbėjimo įstaigos
Direktorius Giedrius Jasionis

Trakai, 2022

BENDRA INFORMACIJA APIE TRAKŲ RAJONO SAVIVALDYBĘ 2022 METAIS

Trakų rajono savivaldybė – administracinis-teritorinis vienetas Lietuvos pietrytinėje dalyje. Administracinis centras – Trakai.

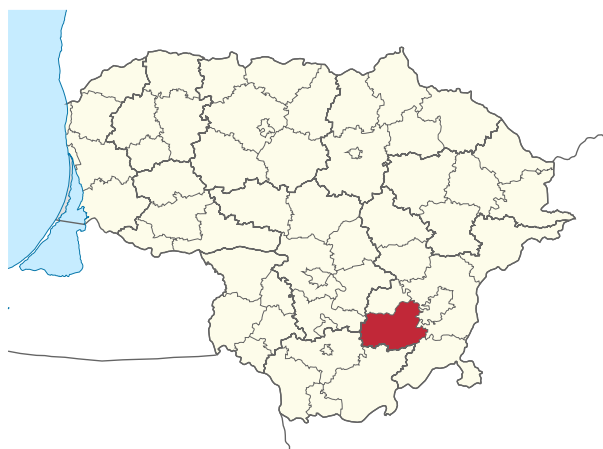
Trakų rajono savivaldybė užima **1208 km²** teritoriją. Trakų rajono savivaldybės gyventojų skaičius 2022 metais – apie **33,2 tūkst.**, gyventojų tankumas apie **27,5 žm./km²**. Didelė savivaldybės teritorijos dalis priklauso Trakų istoriniam nacionaliniam parkui bei Aukštadvario ir Neries regioniniams parkams.

Trakų rajono teritorija ribojasi su Prienų, Alytaus, Varėnos, Šalčininkų, Vilniaus rajonų savivaldybėmis bei su Vilniaus miesto ir Elektrėnų savivaldybėmis.

Trakų rajono savivaldybės administracijoje yra aštuonios seniūnijos: Aukštadvario, Grendavės, Lentvario, Onuškio, Paluknio, Rūdiškių, Senujų Trakų, Trakų.

Rajone yra **3 miestai** (Lentvaris, Rūdiškės, Trakai), **2 miesteliai** (Aukštadvaris, Onuškis), **440 kaimų** ir **26 viensėdžiai**.

Savivaldybėje veikia Gyventojų perspėjimo ir informavimo sistema (GPIS).

Didžiausio užimamo ploto Rūdiškių ir Onuškio seniūnijos (po **250 km²**), mažiausio ploto Lentvario seniūnija (**49,2 km²**).

Daugiausiai gyventojų Lentvario seniūnijoje (**12 812 gyventojų**), mažiausiai gyventojų Grendavės seniūnijoje (**504 gyventojų**).

Daugiausiai kaimų Trakų seniūnijoje (**108**), mažiausiai Paluknio seniūnijoje (**14**).

Didžiausias gyventojų tankis Lentvario seniūnijoje (**260 žm./km²**), mažiausias gyventojų tankis Onuškio seniūnijoje (**5,8 žm./km²**).

Daugiausiai įstaigų, įmonių ir organizacijų Lentvario seniūnijoje, mažiausiai

Grendavės seniūnijoje.

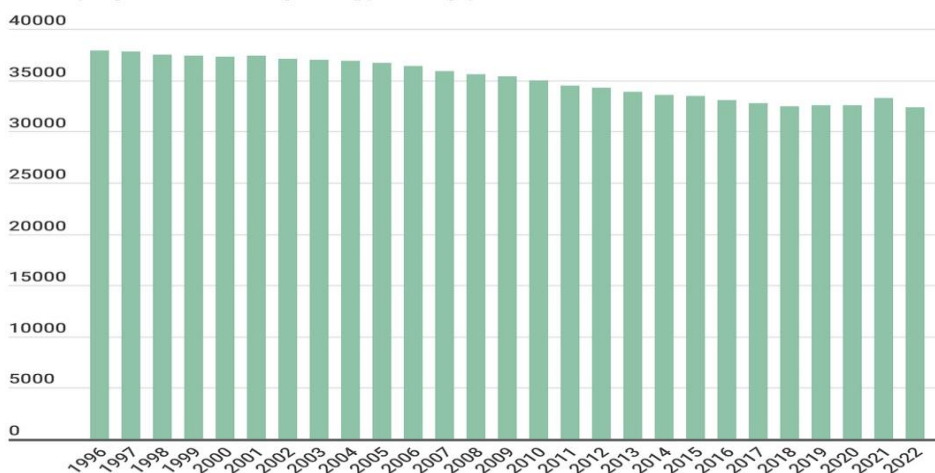
TRAKŲ RAJONO SOCIALINĖ IR DEMOGRAFINĖ SITUACIJA

GYVENTOJŲ DEMOGRAFINĖ RAIDA

2001 m.	2005 m.	2011 m.	2021 m.
37 376	36 432	34 411	32 042

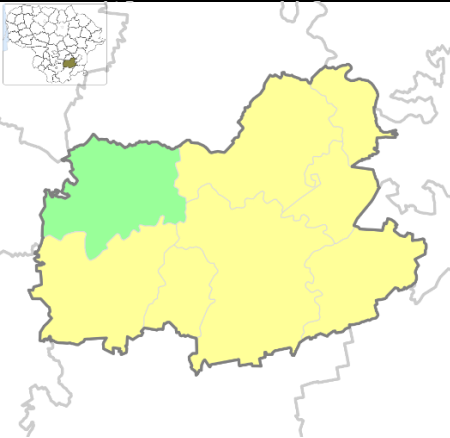
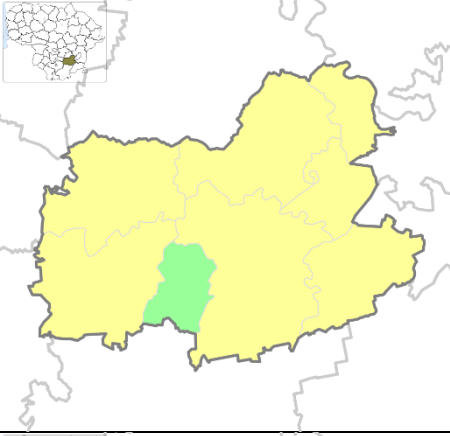
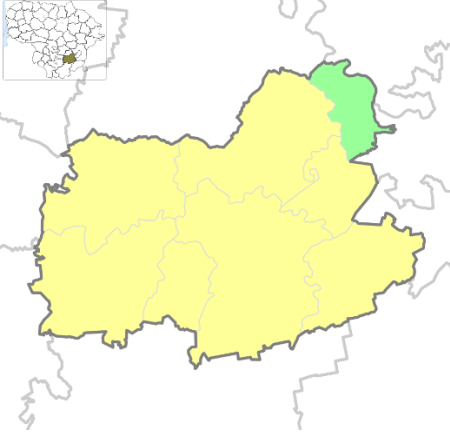
Demografinės raidos histograma

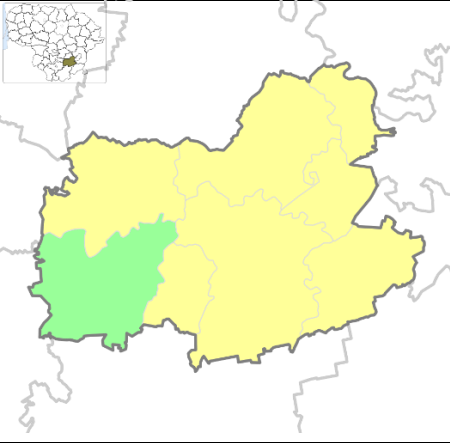
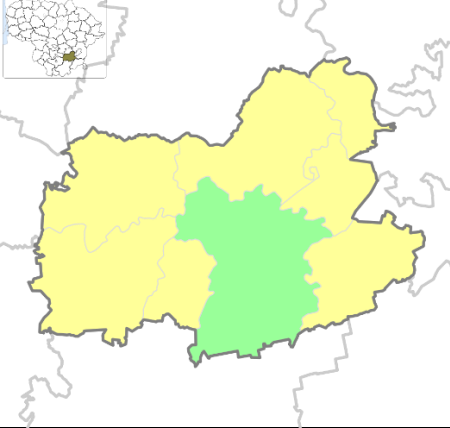
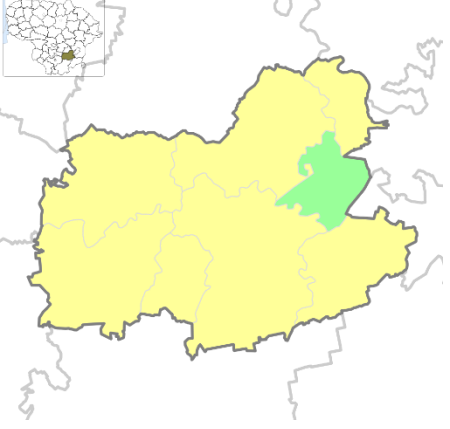
Trakų rajono savivaldybės gyventojų skaičius 1996-2022 m.

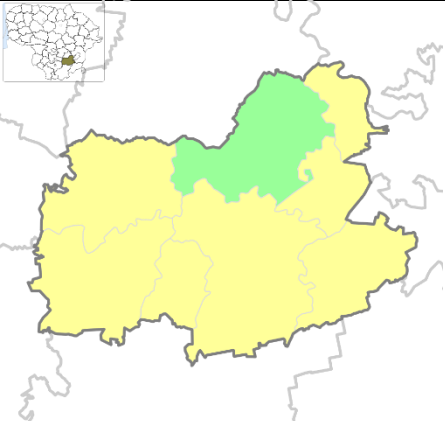

**GYVENTOJAI IR URBANIZACIJOS RODIKLIAI SENIŪNIJOSE
TURINTYS ĮTAKOS GAIŠRINEI RIZIKAI**

(sudaryta 2022-01-31 „Registrų centro“ ir 2021 m. gyventojų surašymų duomenimis)

SENIŪNIJA	GYVENTOJAI	GEOGRAFINĖ PADĖTIS	DISLOKACIJA RAJONE
Aukštadvario	1 963	Seniūnija yra vakarinėje rajono dalyje, Pietryčių Lietuvos aukštumoje. Ją iš rytų į vakarus kerta magistralinis kelias Vilnius–Prienai–Marijampolė. Seniūnijos centras – Aukštadvario miestelis. Seniūnijos plotas – 213 km². Gyventojų tankumas (2021 m.) – 9,2 žm./km². Seniūnijoje yra 1 miestelis, 94 kaimai, 10 viensėdžių.	
Grendavės	504	Seniūnija yra pietvakarinėje rajono dalyje. Seniūnijos teritoriją kerta krašto kelias Trakai–Rūdiškės–Pivašiūnai–Alytus. Seniūnijos centras - Grendavės kaimas. Seniūnijos plotas – 67 km². Gyventojų tankumas (2021 m.) - 7,5 žm./km². Seniūnijoje yra 21 kaimas.	
Lentvario	12 812	Seniūnija yra šiaurės rytinėje rajono dalyje. Seniūnijos teritoriją kerta magistraliniai keliai Vilnius–Klaipėda ir Vilnius-Prienai–Marijampolė. Seniūnijos centras Lentvario miestas. Seniūnijos plotas – 49,2 km². Gyventojų tankumas (2021 m.) - 260 žm./km². Seniūnijoje yra 1 miestas ir 28 kaimas.	

Onušcio	1 438	Seniūnija yra pietvakarinėje rajono dalyje. Seniūnijos teritoriją kerta krašto kelias Trakai–Rūdiškės–Pivašiūnai–Alytus. Seniūnijos centras - Onušcio miestelis. Seniūnijos plotas – 250 km². Gyventojų tankumas (2021 m.) - 5,8 žm./km². Seniūnijoje yra 1 miestelis, 66 kaimai, 1 viensėdis.	
Paluknio	1 184	Seniūnija yra pietrytinėje rajono dalyje. Seniūnijos teritoriją kerta magistralinis kelias Vilnius–Varėna–Gardinas. Seniūnijos centras - Paluknio kaimas. Seniūnijos plotas – 140 km². Gyventojų tankumas (2021 m.) - 8,5 žm./km². Seniūnijoje yra 14 kaimų.	
Rūdiškių	3 308	Seniūnija yra pietinėje rajono dalyje. Seniūnijos teritoriją kerta krašto kelias Trakai–Rūdiškės–Pivašiūnai–Alytus. Seniūnijos centras - Rūdiškių miestas. Seniūnijos plotas – 250 km². Gyventojų tankumas (2021 m.) - 13,2 žm./km². Seniūnijoje yra 1 miestas, 51 kaimas, 11 viensėdžių.	
Senųjų Trakų	2 633	Seniūnija yra rytinėje rajono dalyje. Seniūnijos teritoriją kerta magistralinis kelias Vilnius–Varėna–Gardinas, krašto keliai Vilnius–Prienai–Marijampolė ir Trakai–Senieji Trakai. Seniūnijos centras – Senųjų Trakų kaimas. Seniūnijos plotas – 98,3 km². Gyventojų tankumas (2021 m.) - 26,8 žm./km². Seniūnijoje yra 24 kaimas.	

Trakų	8 200	Seniūnija yra šiaurinėje rajono dalyje. Seniūnijos teritoriją kerta magistralinis krašto kelias xxx. Seniūnijos centras - Trakų miestas. Seniūnijos plotas – 141,5 km². Gyventojų tankumas (2021 m.) - 58 žm./km². Seniūnijoje yra 1 miestas, 108 kaimai, 4 viensėdžiai.	
-------	-------	--	---

2020 - 2023 metų Nuolatiniai gyventojai Trakų rajono savivaldybės administracinėje teritorijoje

(sudaryta 2022-01-31 „Registru centro“ ir 2021 m. elektroninio gyventojų surašymų duomenimis)

2020			2021			2022		
Miestas ir kaimas	Miestas	Kaimas	Miestas ir kaimas	Miestas	Kaimas	Miestas ir kaimas	Miestas	Kaimas
32 823	16 093	16 730	32 132	17 042	15 090	33 131	17 456	15 675

DIDŽIAUSIOS GYVENVIETĖS		
(sudaryta 2022-01-31 „Registru centro“ ir 2021 m. elektroninio gyventojų surašymų duomenimis)		
	GYVENVIETĖ	GYVENTOJŲ SKAIČIUS
1.	Lentvaris	9 618
2.	Trakai	5 375
3.	Rūdiškės	1 962
4.	Senieji Trakai	1 219
5.	Aukštadvaris	861
6.	Paluknys	697
7.	Naujasis Lentvaris	517
8.	Valai	459
9.	Onuškis	421
10.	Vosyliukai	336
11.	Račkūnai	326
12.	Kariotiškės	324

Gyventojų skaičiaus pasiskirstymas pagal lytį rodo, kad 2022 m. savivaldybėje gyveno apie 53 proc. moterų ir apie 47 proc. vyrų.

Pagrindiniai pastarųjų metų demografiniai pokyčiai Trakų rajono savivaldybės teritorijoje labai panaši į bendrą situaciją šalyje: sumažėjęs gimstamumas, bendras visuomenės senėjimas, neigiamas gyventojų prieaugis, dideli migracijos srautai. Šių pokyčių pasekmė – gyventojų skaičiaus mažėjimas, demografinės pusiausvyros praradimas turi įtakos ir gaisringumo situacijai Trakų rajono savivaldybėje, gaisringumas tendencingai mažėja (per paskutinius 10 metų apie 2 kartus). Tačiau vis dar didelės neigiamos įtakos gaisringumui turi dalies visuomenės aplaidus bei neatsargus elgesys gaisros saugos atžvilgiu buityje ir viešojoje erdvėje, gaisrinės ir asmens saugos kultūros stoka, priklausomybės nuo svaigalų vartojimo, bedarbystė, pajamų deficitas, edukacinių programų švietimo įstaigose trūkumas, prieinamos ir lengvai suprantamos informacijos apie gaisrinę ir civilinę saugą trūkumas viešojoje erdvėje, savivaldybės institucijų ir darbuotojų visiškas

nedalyvavimas arba simbolinis dalyvavimas rajono gaisrinės ir civilinės saugos sistemos puoselėjime bei propagavime.

Lietuvos darbo biržos duomenimis, nuo 2012 m. iki 2022 m. Trakų rajone kaip ir Lietuvoje nedarbas mažėjo. Trakų rajone bedarbiai 2022 m. pabaigoje sudarė apie 9,6 proc. (bendras Lietuvos vidurkis 2022 m. pabaigoje sudarė apie 5,7 proc.), gyventojų užimtumo lygis siekė apie 75,2 proc. Nuo 2012 m. iki 2022 m. vidutinis metinis bedarbių procentas nuo darbingų amžiaus gyventojų sumažėjo perpus.

Pensinio amžiaus gyventojai Trakų rajone 2022 m. pabaigoje sudarė apie 17,5 proc., vaikai – apie 21 proc. Apie 40 proc. Trakų rajono gyventojų yra socialiai pažeidžiami, neretai jiems reikalinga įvairi socialinė pagalba. Tokią situaciją lemia: gyventojų senėjimas, nedarbas (pajamų deficitas), negalia, priklausomybės nuo alkoholio ar kitų psichotropinių medžiagų, motyvacijos keisti socialinę situaciją stoka.

Darbo rinkos rodikliai 2022 m. Gruodžio mėn.

(sudaryta 2022-01-31 „Registru centro“ ir 2021 m. elektroninio gyventojų surašymų duomenimis)

	Įregistruota darbo ieškančių	Registruota bedarbių	Įdarbinta per 2021 m.	Bedarbiai, proc. nuo DAG mėnesio pabaigoje	Darbo ieškančių	Bedarbių
				2023 01 01		
Trakų r. savivaldybė	322	295	2252	9,6%	2460	1994

Įvertinus šalies ilgamečius statistinius duomenis, išskirtos 3 žmonių socialinės grupės pagal didesnę riziką nukentėti nuo gaisro padarinių:

- 1) **socialinės rizikos šeimos ir jose augantys vaikai;**
- 2) **senyvo amžiaus ir neįgalūs asmenys;**
- 3) **socialinės rizikos asmenys.**

2022 metais socialinės rizikos šeimų apskaitoje buvo registruota 128 šeimų. Šiose šeimose auga 265 nepilnamečiai vaikai. Šeimos priskyrimą rizikos grupei paprastai lemia keletas tarpusavyje susijusių veiksnių:

- **priklausomybės ligos** (piktnaudžiavimas alkoholiu, narkotinėmis medžiagomis ar pan.),
- **motyvacijos spręsti savo problemas stoka,**
- **socialinių įgūdžių stoka prižiūrėti vaikus,**
- **nedalyvavimas vaikų ugdyme,**
- **vaikų mokyklos nelankymas,**
- **tinkamų gyvenimo sąlygų vaikams neužtikrinimas,**
- **gaunamos valstybės paramos naudojimas ne šeimos interesams,**
- **psichologinis, fizinis, seksualinis smurtas,**
- **ilgalaikė bedarbystė,**
- **finansiniai sunkumai,**
- **sveikatos, psichologinės problemos,**
- **sudėtinga socialinė adaptacija po psichinės ligos ir kt.**

Rodiklis	Trakų raj. sav. Gyventojų (šeimų) skaičius
pensinio amžiaus gyventojai (65 metų ir daugiau)	5864
suaugę darbingo amžiaus asmenys su negalia	2217
vaikai	7268
Vaikai su negalia	44

Rodiklis	Trakų raj. sav. Gyventojų (šeimų) skaičius
Socialinės rizikos šeimos	128
Vaikų skaičius socialinės rizikos šeimose	265
Vaikų, kuriems nustatyta globa (rūpyba)	56

Daugelio socialinės rizikos šeimų problema yra piktnaudžiavimas alkoholiu ir priklausomybės nuo jo. Kaip taisyklė, socialinės rizikos šeimas dažniausiai lydi nedarbas ir, kaip jo pasekmė, - skurdas. Remiantis ilgamete statistika, stebima, kad tokių šeimų gyvenamuose būstuose gaisro kilimo pavojus yra žymiai didesnis, nei kitų šeimų būstuose. Atitinkamai ir nukentėti nuo gaisro pasekmių ar netgi žūti nuo gaisro tokiuose būstuose tikimybė yra didžiausia, lyginant su kitų šeimų būstuose. Labiausiai pažeidžiami yra nepilnamečiai, augantys tokiose šeimose, kurių saugumu turėtų pasirūpinti jų tėvai arba teisėti globėjai. Tačiau tokių gyvenamųjų būstų gaisrinės saugos atžvilgiu niekas nuosekliai (periodiškai) netikrina ir nevertina, nes šalyje nėra reglamentavimo tai atlikti. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos Konstitucijos 24 straipsnio nuostatomis, kurios skelbia, kad: „Žmogaus būstas neliečiamas. Be gyventojo sutikimo įeiti į būstą neleidžiama kitaip, kaip tik teismo sprendimu arba įstatymo nustatyta tvarka tada, kai reikia garantuoti viešąją tvarką, sulaikyti nusikaltėlių, gelbėti žmogaus gyvybę, sveikatą ar turtą.“. Valstybinėje priešgaisrinėje gelbėjimo tarnyboje tarnaujantys Valstybinės priešgaisrinės priežiūros pareigūnai atlieka tik skundų, pranešimų ir prašymų nagrinėjimus, jeigu juose nurodoma, kad gyvenamajame būste yra teisės aktų, reglamentuojančių gaisrinės saugos reikalavimus, pažeidimų ir jeigu teisėtas gyvenamojo būsto savininkas neprieštaruoja dėl pareigūnų patekimo į tokias patalpas.

Tokiose šeimose vykdamas gaisrų prevencines priemones ir darbo su šeima eigoje ypatingai svarbu šeimos narius motyvuoti keisti gyvenimo būdą, skatinti suvokti rizikas susijusias su asmene sauga, gaisrine sauga, skatinti keisti dažnai neteisingą elgesį kūrenant krosnis, naudojant atvirą ugnį, naudojant elektros prietaisus, pastato elektros instaliaciją, šildymo prietaisus ir įrenginius. Priešgaisrinės gelbėjimo tarnybos darbuotojai ir socialiniai darbuotojai su socialinės rizikos šeimomis eilę metų bendradarbiauja vykdydami gaisrų prevencines akcijas, lankantis šių šeimų gyvenamuose būstuose. Gaisrų prevencinių akcijų tikslai kasmet pasikartojantys: skatinti asmeninės saugos ir gaisrinės saugos įgūdžius, propaguoti gaisrinės saugos kultūrą, šeimų būstuose dažnai sumontuojami autonominiai dūmų signalizatoriai, atkreipiamas dėmesys dėl bendrųjų gaisrinės saugos taisyklių reikalavimų laikymosi būste eksploatuojant šildymo įrenginius ir prietaisus, elektros įrenginius, naudojant patalpose atvirą ugnį ar rūkant.

2009 metais Trakų rajono savivaldybė kartu su Trakų rajono ugniagesiais pirmą kartą Lietuvoje pradėjo vykdyti gaisrų prevencinę akciją „Saugus būstas. Saugi aplinka“. Jos metu buvo lankomasi socialiai pažeidžiamų šeimų gyvenamuose būstuose, gyventojai konsultuojami ir mokomi gaisrinės saugos reikalavimų. Taip pat pirmą kartą šalyje, pasitelkus užsienio šalių praktikas, neatlygintinai Trakų rajono savivaldybės **socialinės rizikos šeimose, kuriose auga vaikai, senyvo amžiaus ir neįgalių asmenų, socialinės rizikos asmenų gyvenamuose būstuose** 2009 metais pradėti montuoti autonominiai dūmų signalizatoriai. Vėliau šią gerąją praktiką perėmė Vilniaus miesto savivaldybė su Vilniaus miesto ugniagesiais. Dar vėliau ši praktika išplito visoje Lietuvoje. Statistiniai duomenys rodo, kad tai padarė neabejotinai teigiamą rezultatą. Žūstančiųjų nuo gaisrų mažėja. 10-20 metų atgal Trakų rajono savivaldybėje kasmet dėl gaisrų žūdavo apie 10 žmonių, o pastarąjį dešimtmetį 0-1 žmonių. Pažymėtina, kad gaisrų metu tiesiogiai nuo liepsnos ar aukštos temperatūros poveikio pasaulyje žūsta sąlyginai nedidelis skaičius žmonių. Didžiausia procentinė dalis visų nukentėjusių patiria sveikatos sutrikdymus arba žūsta gaisruose būtent dėl dūmų poveikio, o tik po to paveikiami liepsnos arba aukštos temperatūros. Nuo 2018 m. gegužės 1 d. Lietuvoje įsigaliojo nacionalinis reikalavimas visiems gyventojams savo gyvenamuose būstuose įsirengti autonominius dūmų signalizatorius. Teisinė norma įtvirtinta Bendrųjų gaisrinės saugos taisyklių 88.5. punkto reikalavimais, kad: „Gyvenamųjų patalpų savininkai ir nuomininkai privalo: gyvenamosiose patalpose įrengti autonominius dūmų signalizatorius, išskyrus atvejus, kai gyvenamosiose patalpose įrengta stacionari gaisro aptikimo ir signalizavimo sistema. Patalpose

įrengti autonominiai dūmų signalizatoriai turi būti techniškai tvarkingi ir veikiantys.“ Už šio ir kitų reikalavimų neįsilaikymą atsakomybės numatytos LR Administracinių nusižengimų kodekse ir LR Civiliniame kodekse.

Atskira socialinės rizikos grupė – benamiai. Benamystė – viena iš socialinės atskirties formų, į kurią patekę žmonės dažnai atsiduria už pilietinės visuomenės ribų. Benamis - žmogus neturintis nuolatinės gyvenamosios vietos arba laikinai negalintis ja naudotis, nakvojantis atsitiktinėse vietose arba laikino apgyvendinimo įstaigose ir neturintis lėšų būstui nusipirkti arba išsinuomoti. Tyrimai rodo, kad benamių skaičius auga visose pasaulio šalyse. Svarbu suvokti, kas yra benamystė ir kokios priežastys lemia šį reiškinį, kokie asmenys priskiriami benamių grupei, kodėl ir kaip jie netenka savo būsto. Trakų rajono savivaldybėje taip pat stebimas socialinės rizikos asmenų, kurie neturi nuolatinės gyvenamosios vietos, skaičiaus mažėjimas. Šios socialinės rizikos grupės atstovai dažnai nepaiso savisaugos ir gaisrinės saugos, elgiasi socialiai neatsakingai, piktnaudžiauja alkoholiu ar kt. svaigalais ir dažnai priklauso nuo jų, neturi pajamų, gyvena skurde, jų laikinosios nakvojimo (būvimo) vietos dažnai neatitinka minimalių gaisrinės saugos reikalavimų. Trakų rajono savivaldybėje nėra išvystytos socialinių paslaugų infrastruktūros tokių asmenų apgyvendinimui. Suma visų faktorių lemia didesnę riziką benamiams nukentėti nuo gaisro arba nuo jo žūti.

SAVIVALDYBĖS GEOGRAFINĖS CHARAKTERISTIKOS SVARBIOS GAISROSAUGAI

Vandens šaltiniai gaisrams gesinti

Šiaurės rytine rajono riba teka Neris, pietrytine – Merkys, iš rajono išteka Strėva, Verknė. Telkšo 197 Trakų rajono ežerai (didžiausi – Vilkokšnio, Galvės, Skaisčio, Akmenos), 7 tvenkiniai (didžiausias – Aukštadvario).

Šių gamtinių vandens telkinių vanduo kaip alternatyvus vandens šaltinis dažnai naudojamas gaisrams gesinti. Tačiau yra labai mažai tinkamai, pagal reikalavimus, įrengtų vandens paėmimo vietų gaisrinei technikai prie minėtų gamtinių vandens telkinių. Ši problema Trakų rajone gvildinama ne mažiau kaip tris pastaruosius dešimtmečius, tačiau ir lieka tik atskirų valdininkų pasvarstymų ir pamastymų lygmenyje. Kelias vandens paėmimo vietas pavyko įrengti tik Trakų mieste. Pagrindinis vandens šaltinis gaisrų gesinimui Trakų rajone esantis ir toliau vystomas gaisrinių hidrantų tinklas miestuose, miesteliuose ir kaimo urbanizuotose vietovėse. Trakuose, Lentvaryje ir Rūdiškėse, Senuose Trakuose, Paluknyje gaisrinių hidrantų tinkai yra, tačiau ne visose tų urbanizuotų vietovių gatvėse įrengti gaisriniai hidrantai.

Onuškyje tik 1 gaisrinis hidrantas, tačiau tikėtina, kad jis nepripažintas tinkamu naudoti pagal šalyje galiojantį teisinį reglamentavimą. Yra urbanizuotų gyvenamųjų vietovių, kuriose visiškai nėra vandens šaltinių gaisrų gesinimui (nei gaisrinių hidrantų, nei priešgaisrinių rezervuarų, nei gamtinių vandens telkinių, iš kurių galima būtų paimti vandenį). Šių vietovių gyventojai ir jų nekilnojamas turtas, gaisrinės saugos atžvilgiu, yra ypatingame rizikos lygmenyje. Į dalį tolių teritorijų priešgaisrinės gelbėjimo pajėgos vyksta ilgiau nei 18 minučių, nes ugniagesių gelbėtojų pajėgos dislokuotos toli nuo šių vietovių. Šią problemą, reikia pradėti nedelsiant spręsti. Sudaryti kompetentingų specialistų darbo grupę, objektyviai įvertinti situaciją, įvardinti rizikos zonas bei faktorius, suplanuoti investicijas biudžete ir įgyvendinus infrastruktūrinius sprendinius šiose padidintos rizikos teritorijose pagerinti visuomenės saugumą bei jos poreikius gaisrinės saugos srityje.

Trakų rajono savivaldybės teritorijoje nuolat projektuojamas ir didinamas urbanizuotų teritorijų plotas (miestuose, miesteliuose, kaimuose, viensėdžiuose). Teisės aktais reglamentuotomis tvarkomis yra rengiami namų ūkių ir gyvenamųjų valdų projektai, kurių projektavimo techninėje dokumentacijoje numatomi gaisrinės saugos sprendiniai, kad būtų užtikrintas šių vietovių, juose esančių statinių ir žmonių saugumas. Tačiau pagal šiuo metu šalyje galiojančias reglamentuojančias šią sritį tvarkas, šios teritorijos ir statiniai registruojami ir pripažįstami tinkamais naudojimui pasitikint šių teritorijų ir statinių teisėtų valdytojų rašytinėmis deklaracijomis.

Dažnai šių teritorijų ir statinių teisėti valdytojai, užbaigę statybas deklaruodami minėtų statinių ir teritorijų atitiktį gaisrinės saugos reikalavimams, pateikia melagingus duomenis.

Visais atvejais projektiniuose dokumentuose numatomi sprendiniai iš kur bus imamas vanduo gaisrų gesinimui. Pagal galiojantį reglamentavimą įmanomos trys alternatyvos: vanduo gaisrų gesinimui bus imamas iš gaisrinių hidrantų, įrengtų vandentiekio tinkle; vanduo gaisrų gesinimui bus imamas iš vandens rezervuarų; vanduo gaisrų gesinimui bus imamas iš gamtinių vandens telkinių (ežerų, upių, tvenkinių ar pan.) prie jų pagal reikalavimus įrengus tinkamus privažiavimą ir vandens paėmimą gaisrinei technikai.

Valstybė, liberalizuodama gyvenamosios paskirties statinių (1-2 butų gyvenamųjų namų) ir šios paskirties teritorijų pripažinimo tinkamomis naudoti tvarką, netikrina minėtų teritorijų ir statinių atitikties gaisrinės saugos reikalavimams ir ar įgyvendinti visi gaisrinės saugos reikalavimai, numatyti suderintuose ir patvirtintuose projektiniuose dokumentuose. Pasitikima šių teritorijų ir statinių teisėtų valdytojų rašytinėmis deklaracijomis. Valstybinės priešgaisrinės priežiūros pareigūnai nedalyvauja 1-2 butų gyvenamųjų namų statybos užbaigimo procedūrose. Tuo pačiu netikrinami ir projektiniai sprendiniai dėl vandens šaltinių gaisrų gesinimui įrengimo šiuose teritorijose. Dažnu atveju gaisro gesinimui suprojektuoti gaisriniai hidrantai, vandens rezervuarai ar privažiavimai prie gamtinių vandens telkinių projektų vykdytojų neįrengiami, nes tai ženklios investicijos, lyginant su bendra statybos kaina. Po rašytinio deklaravimo, formalus procedūrų atlikimo ir minėto nekilnojamo turto įregistravimo Registrų centro duomenų bazėse, gaisrų gesinimo našta perkeliama arba valstybei arba Trakų rajono savivaldybei, kurių priešgaisrinės gelbėjimo pajėgos naudoja savo resursus gesinant gaisrus minėtuose namų ūkiuose ar valdose. Patiriami žymiai didesni nuostoliai, kuriuos atlyginti prašoma draudimo bendrovių ar savivaldybės. Trakų rajono savivaldybė galėtų inicijuoti tokių projektinių sprendinių įgyvendinimo kontrolę, o paaiškėjus kad minėtų teritorijų teisėti valdytojai sukčiauja, inicijuoti deklaracijų naikinimą, nesiimti iš savivaldybės biudžeto nuostolių dalinio kompensavimo.

Vandens šaltiniai gaisrams gesinti (gaisriniai hidrantai, vandens rezervuarai, gamtinių vandens šaltinių panaudojimas)

DIDŽIAUSIOS GYVENVIETĖS (sudaryta 2022-01-31 „Registrų centro“ ir 2021 m. gyventojų surašymų duomenimis)			Gaisriniai hidrantai	Vietovėje esantys gamtiniai vandens šaltiniai yra/nėra įrengti privažiavimai vandens paėmimui gaisrams gesinti
	GYVENVIETĖ	GYVENTOJŲ SKAIČIUS		
1.	Lentvaris	9 618	vystomas tinklas, tačiau ne visose gatvėse yra įrengti gaisriniai hidrantai	ežeras Grauzys (vandens paėmimo vieta neįrengta), Lentvario tvenkinys (vandens paėmimo vieta neįrengta)
2.	Trakai	5 375	vystomas tinklas, tačiau ne visose gatvėse yra įrengti gaisriniai hidrantai	ežeras Galvė (4 vietos vandens paėmimui), ežeras Totoriškių (vandens paėmimo vieta neįrengta), ežeras Luka (vandens paėmimo vieta neįrengta), ežeras Skaistis (vandens paėmimo vieta neįrengta), ežeras Gilušis (vandens paėmimo vieta neįrengta), ežeras Babrukas (vandens paėmimo vieta neįrengta), ežeras Akmena (1 vieta vandens paėmimui)
3.	Rūdiškės	1 962	vystomas tinklas, tačiau ne visose gatvėse yra įrengti gaisriniai hidrantai	nėra gamtinių vandens telkinių
4.	Senieji Trakai	1 219	vystomas tinklas,	nėra gamtinių vandens telkinių

DIDŽIAUSIOS GYVENVIETĖS (sudaryta 2022-01-31 „Registrų centro“ ir 2021 m. gyventojų surašymų duomenimis)			Gaisriniai hidrantai	Vietovėje esantys gamtiniai vandens šaltiniai yra/nėra įrengti privažiavimai vandens paėmimui gaisrams gesinti
	GYVENVIETĖ	GYVENTOJŲ SKAIČIUS		
			tačiau ne visose gatvėse yra įrengti gaisriniai hidrantai	
5.	Aukštadvaris	861	vystomas tinklas, tačiau ne visose gatvėse yra įrengti gaisriniai hidrantai	Aukštadvario tvenkinys (vandens paėmimo vieta neįrengta), Ežeras Pilaitės (vandens paėmimo vieta neįrengta)
6.	Paluknys	697	vystomas tinklas, tačiau ne visose gatvėse yra įrengti gaisriniai hidrantai	upelis Lukna (vandens paėmimo vieta neįrengta)
7.	Naujasis Lentvaris	517	vystomas tinklas, tačiau ne visose gatvėse yra įrengti gaisriniai hidrantai	nėra gamtinių vandens telkinių
8.	<u>Valai</u>	459	<u>nėra gaisrinių hidrantų</u>	<u>upė Neris (vandens paėmimo vieta neįrengta)</u>
9.	<u>Onuškis</u>	<u>421</u>	<u>nėra gaisrinių hidrantų</u>	<u>nėra gamtinių vandens telkinių</u>
10.	Vosyliukai	336	nėra gaisrinių hidrantų	nėra privažiavimo prie Vosyliukų malūno tvenkinio, upelis Moluvėnė (1 vieta vandens paėmimui)
11.	Račkūnai	326	vystomas tinklas, tačiau ne visose gatvėse yra įrengti gaisriniai hidrantai	nėra gamtinių vandens telkinių
12.	<u>Kariotiskės</u>	<u>324</u>	<u>nėra gaisrinių hidrantų</u>	<u>nėra gamtinių vandens telkinių</u>

Trakų rajono miškai

Trakų rajono savivaldybė yra viena miškingiausių teritorijų Lietuvoje (8 vieta tarp Lietuvos savivaldybių pagal miškingumą), rajono miškingumas 49,9 %. Didžiausi miškai – Rūdiškių, Kazokiškių - Kaugonių, Ropėjos. Rajone yra Dūkštų landšaftinio draustinio dalis, Verknės ichtiologinis draustinis. Atsižvelgiant į augančių medžių rūšis, dirvožemio drėgnumą ir maistingųjų medžiagų kiekį, skiriamos trys gamtinio miškų degumo klasės. Trakų rajone miškai vieni pavojingiausių gaisro atžvilgiu, I ir II degumo klasių, nes miškų masyvuose dominuoja pušynai, eglynai yra ir mišriųjų miškų. Trakų rajono miškuose kasmet kyla ir žemutiniai ir požeminiai gaisrai ir susidarius palankioms gaisrai kilti sąlygoms ir esant III – V miškų gaisringumo klasėms, gali kilti viršutiniai miškų gaisrai.

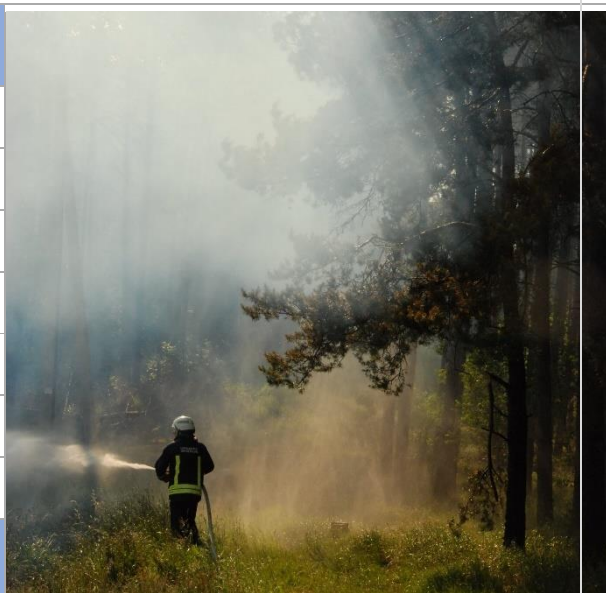
Dažniausiai pasitaiko **žemutinis arba paviršinis gaisras**. Jis lėtai sklinda pažeme – dega miško paklotė (kerpės, žolė, krūmai). Toks gaisras pažeidžia ar net sunaikina medžius. Liepsnos aukštis gali siekti net 1,5–2 m aukštį, plitimo greitis – 0,3–1 km/h. Žemutiniai gaisrai Lietuvoje vyrauja spygliuočių medynuose, o lapuočių medynuose kyla retai, dažniausiai pavasarį.

Viršutinis (viršūninis) gaisras dažniau pasitaiko spygliuočių miškuose. Dažniausiai jie kyla vasaros metu, esant sausiems ir vėjautiems orams. Jo metu dega ne tik paklotė, bet ir medžių laja. Tai pavojingas gaisras – jis „eina“ medžių viršūnėmis, o vėjo nešamos kibirkštys, degančios šakelės sukuria naujus gaisro židinius. Viršutinis gaisras plinta 3-4 km/val. greičiu, o genamas stipraus vėjo gali pasiekti 25-30 km/val. ir net didesnę greitį. Liepsnos temperatūra pasiekia 1100°C.

Viršūninio gaisro metu išspinduliuojama labai daug šilumos. Dėl įkaitusio oro susidaro konvekcinės kolonos, kurių skersmuo siekia kelis šimtus metrų. Liepsnos aukštis kolonos viduryje gali siekti 120 metrų. Dėl to į gaisrą patenka daugiau oro, o tai skatina dar intensyvesnį degimą.

Požeminiai gaisrai kyla ten, kur žemės paviršiuje yra durpingas dirvožemis. Durpės pradeda degti prie medžio kamieno ar kelmo. Dega be liepsnos. Požeminiai gaisrai paprastai plinta lėtai – keletą metrų per parą. Jie yra labai pavojingi, nes išdegęs durpingas sluoksnis po velėna suformuoja tuštumas. Jos ne visada pastebimos, todėl užmynus galima įkristi ir sudegti. Tokio gaisro plitimas labai priklauso nuo durpingo sluoksnio drėgnumo. Užgesinti požeminius gaisrus sunku, ypač sausros metu.

SAVIVALDYBĖ	MIŠKINGUMAS, (procentais)
 Neringos savivaldybė	82,5
 Druskininkų savivaldybė	69,1
 Varėnos rajono savivaldybė	68,8
 Švenčionių rajono savivaldybė	60,6
 Kazlų Rūdos savivaldybė	60,0
 Visagino savivaldybė	57,5
 Rietavo savivaldybė	54,2
 Trakų rajono savivaldybė	49,9

Kilusių gaisrų gesinime Trakų rajono savivaldybėje dalyvauja Trakų rajono savivaldybės priešgaisrinės gelbėjimo pajėgos, Valstybinės priešgaisrinės gelbėjimo tarnybos pajėgos dislokuotos Trakų rajono savivaldybės teritorijoje, Valstybės įmonės Valstybinių miškų urėdijos Trakų regioninio padalinio žinybinės priešgaisrinės pajėgos.

Vadovaujantis VĮ Valstybinių miškų urėdijos direktoriaus 2020 m. vasario 24 d. įsakymu Nr. ĮS-20-53 „Dėl Operatyvinių miško gaisrų gesinimo planų rengimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ patvirtintu Operatyvinių miško gaisrų gesinimo planų rengimo tvarkos aprašu, nuolat sudaromas ir atnaujinamas VĮ Valstybinių miškų urėdijos Trakų regioninio padalinio Miško gaisrų gesinimo operatyvinis planas. Juo vadovaujantis telkiamos aukščiau minėtos priešgaisrinės gelbėjimo pajėgos gesinti gaisrų Trakų rajono savivaldybės miškuose.

Trakų rajono durpynai

Trakų rajono savivaldybėje yra du dideli savo plotais Kerėplio ir Rieznyčios durpynai. Rieznyčios durpynas, Rieznyčios kaime, Onušio seniūnijoje, eksploatuojamas pramoniniu būdu. Visas durpyno plotas užima 229 hektarų. Durpyne organizuotos žinybinės priešgaisrinės pajėgos, finansuojamos ir išlaikomos pačio durpyno valdytojo UAB Prestoflor, kurios dažnai naudojamos turimą gaisrinę įrangą ir techniką užgesina lokalius gaisrų židinius.

Trakų rajono savivaldybės pietrytinėje, pietinėje ir pietvakarinėje dalyse yra daug durpingų pievų ir pramoniniu būdu neeksploatuojamų durpynų, kuriuose, esant palankioms gamtinėms sąlygoms, kasmet kyla gaisrai.

Dėl durpynų gaisrų didelius nuostolius patiria ne tik ūkio subjektai, bet nukenčia žmonės ir aplinka. Durpynai gali užsidegti savaime. Vykstant biocheminiams procesams, durpės iš pradžių įkaista, paskui prasideda cheminė reakcija – durpės ima anglėti, o pasiekusios tam tikrą temperatūrą savaime užsidega. Tačiau pagrindinė gaisrų durpynuose priežastis – žmonių ūkinė veikla, tyčiniai padėgimai ir neatsargus elgesys su atviros ugnies šaltiniais. Didžiausias pavojus degant durpynams iškyla netoli jų gyvenantiems žmonėms, turtui, faunai ir florai, dujotiekiui, energetikos tinklams ar kitiems šalia esantiems objektams. Smilkstant ar degant durpėms, pavėjui nusidriekia uždūminimo zona, o susidarę dūmai yra pavojingi dėl aukštos temperatūros bei juose esančių anglies, sieros oksidų ir kt. medžiagų. Degimo metu susidariusi didelė anglies monoksido koncentracija yra pavojinga žmonių gyvybei. Durpynų gaisrus gesinti ypač sunku ir sudėtinga, nes trukdo dūmai, su sunkiasvore gaisrų gesinimo technika sunku privažiuoti prie gaisro židinio, reikalingas didelis vandens kiekis visam įkaitusiam sluoksniui sudrėkinti. Išdegus giluminiais durpių sluoksniams, susidaro požeminės ertmės, į kurias gali įkristi gelbėtojai ir technika. Likusiuose sausuose įkaitusių durpių ploteliuose po kiek laiko gaisras gali atsinaujinti. Dažniausiai gaisrus durpynuose užgesina tik pati gamta – ilgalaikiai lietūs.

2002 metų pavasarį, nusistovėjus sausiems orams ir susidarius palankioms gaisrams kilti gamtinėms sąlygoms Trakų rajone užsiliepsnojo 27 durpių telkiniai (durpingos pievos ir durpynai). Tris iš jų, nuo 70 iki 100 hektarų ploto, pavyko tik lokalizuoti, kad gaisro plotas neplistų, o užgesinti nepavyko. Didžiausi durpių telkiniai užgeso tik 2002 metų lapkričio mėnesį prasidėjus rudeniniams lietingiems orams ir išdegus didesnei daliai galinčių degti medžiagų. Gaisrai durpynuose kilo dėl tyčinės žmonių veiklos kuomet gyventojai masiškai atvirose teritorijose padėginėjo pernykštę sausą žolę.

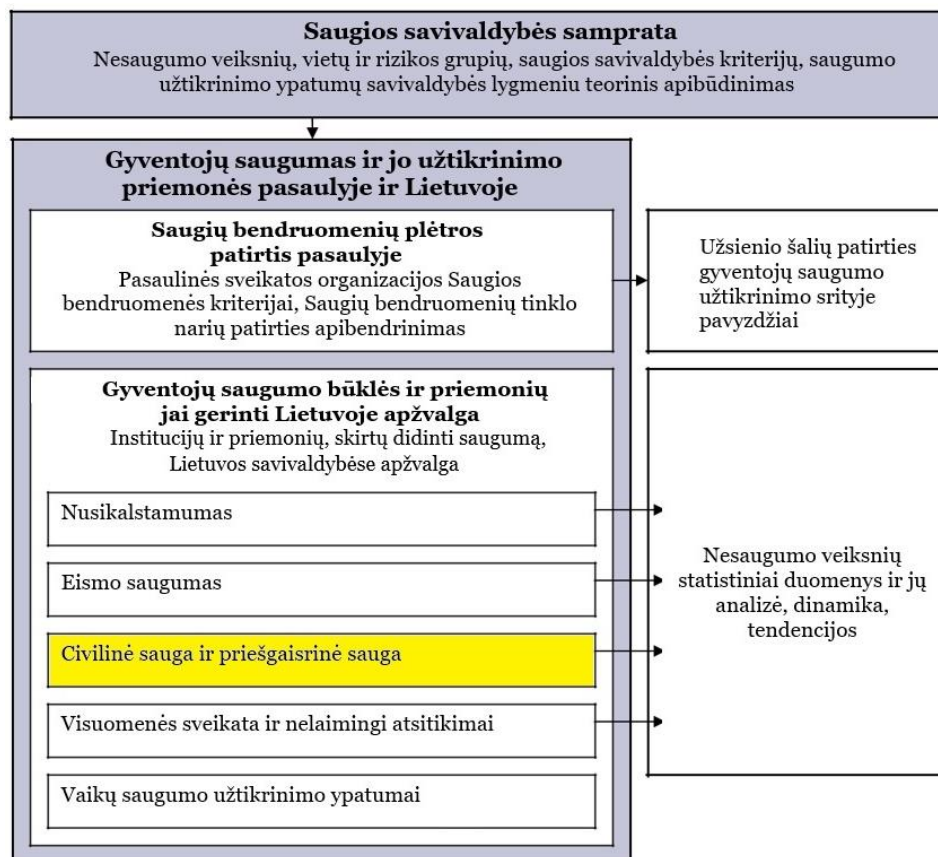
2002 metais Trakų rajono savivaldybėje Trakų priešgaisrinės gelbėjimo tarnybos iniciatyva buvo sušaukta Ekstremalių situacijų komisija dėl ekstremalios situacijos rajone degant durpynams. Gaisrus gesino gausios priešgaisrinės gelbėjimo pajėgos, savivaldybės lėšomis iš rajono ūkio subjektų buvo pasitelkta technika ir pajėgos tranšėjų kasimui, technika vandens vežiojimui į gaisro vietą, perkamas kuras technikai, taip pat buvo naudojamos kariuomenės pajėgos. Padaryta žala žmonių sveikatai, užteršta aplinka, patirti dideli piniginiai nuostoliai.

Gaisrų prevencija, monitoringas, reguliarios priešgaisrinės techninės priemonės sausuoju metų laikotarpiu durpynuose yra būtina kasmetinė priemonė.

**LR VYRIAUSYBĖS PATVIRTINTOS SAUGIOS SAVIVALDYBĖS KONCEPCIJOS
ĮGYVENDINIMAS TRAKŲ RAJONE
IR
TRAKŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS IR VALSTYBINIŲ INSTITUCIJŲ TRAKŲ RAJONO
SAVIVALDYBĖS GAISRŲ PREVENCIJOS PRIEMONIŲ PLANO 2020–2022 METAIS
ĮGYVENDINIMAS**

Lietuvos Respublikos Vyriausybė 2011 m. vasario 17 d. Nutarimu Nr. 184 patvirtino „Saugios savivaldybės koncepciją“ (toliau – Koncepcija), kurią Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento prie LR VRM užsakymu parengė Mykolo Romerio universitetas. LR Vyriausybės nutarimu rekomenduota savivaldybėms atsižvelgti į šiuo nutarimu patvirtintos koncepcijos nuostatas vykdant veiklą, susijusią su gyventojų saugumo stiprinimu, tuo pačiu ir priešgaisrinę saugumą ir civilinę saugą.

Saugios savivaldybės koncepcija

Koncepcija nustato saugios savivaldybės aplinkos kūrimo tikslus, uždavinius, saugios aplinkos savivaldybėje kūrimo kryptis (toliau – saugios savivaldybės kūrimo kryptys), saugią savivaldybę apibūdinančius kriterijus (toliau – saugios savivaldybės kriterijai), reglamentuoja Koncepcijos įgyvendinimo stebėseną ir vertinimą. Koncepcijoje apžvelgiama gyventojų saugumo būklė, tarptautinė saugios gyvenamosios aplinkos kūrimo patirtis. Minimoje koncepcijoje vartojamos sąvokos apibrėžtos Lietuvos Respublikos priešgaisrinės saugos įstatyme (Žin., 2002, Nr. 123-5518), Lietuvos Respublikos civilinės saugos įstatyme (Žin., 1998, Nr. 115-3230; 2009, Nr. 159-7207), Lietuvos Respublikos teritorijos administracinių vienetų ir jų ribų įstatyme (Žin., 1994, Nr. 60-1183).

Lietuvos ir Trakų rajono savivaldybės gaisrų statistika rodo, kad mūsų bendruomenės susiduria su pakankamai aštria gyventojų saugumo problema. Suvokiant jos svarbą, nacionaliniu mastu sudarytas pakankamas teisinis pagrindas plėtoti gyventojų saugumo užtikrinimo veiklą savivaldybėse, įgyvendinamos nacionalinės bei vietos reikšmės programos ir projektai. Tačiau ne retai savivaldybėse, tame tarpe ir mūsų, apsiribojama vienos konkrečios problemos sprendimu, o ne diegiamos kompleksinės gyventojų saugumo būklės gerinimo priemonės. Dirbama tik su pasekmėmis (nukentėjusiems nuo gaisrų gyventojams mokamos pašalpos, renkama labdara, viešojoje erdvėje aptariamai kilę gaisrai ir pan.), tačiau nedarbama su priežastimis. Iki šiol Trakų rajono savivaldybėje nėra bendros praktikos ar modelio užtikrinti ir plėtoti gyventojų saugumą (tame tarpe gaisrinės saugos ir civilinės saugos srityse), nėra orientyro, pagal kurį galima būtų kompleksškai gerinti šią sritį. Nėra ir Trakų rajono savivaldybėje apčiuopiamo glaudaus tarpinstitucinio bendradarbiavimo sprendžiant gaisrosaugos problemas. Įsisenėjusi sena įdinga praktika ir supratimas, kad tai atskirų valstybinių institucijų problemos arba, kad tai „ugniagesių darbas ir problemos“. Savivaldybės administracijos lygmenyje bei politiniame lygmenyje turi būti nuolat analizuojamos problemos dėl Trakų rajono savivaldybės priešgaisrinio ir civilinio saugumo gerinimo, įdiegiamos veiksmingos tarpinstitucinės bendradarbiavimo priemonės, kontroliuojamas jų vykdymas kokybės atžvilgiu. Pastaruosius dešimtmečius, atgavus šalies nepriklausomybę, Trakų rajono savivaldybėje tėra stebimos tik silpnai organizuotos bendradarbiavimo užuomazgos. Vyksta tik pavieniai formalūs pasitarimai šiais klausimais, trūksta bendrų tarpinstitucinių bendradarbiavimo susitarimų ir prevencinių priemonių, beveik neskiriama finansavimo gaisrų prevencijai, šioje srityje nevykdomos jokios švietėjiškos programos. Bendradarbiaujant gaisrinės saugos ir civilinės saugos srityse galima pasisemti gerosios praktikos iš kitų šalies savivaldybių ar užsienio partnerių.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos priešgaisrinės saugos įstatymo 9 straipsnio 1 dalies 2 ir 6 punktų ir 9 straipsnio 2 dalies nuostatų pagrindu savivaldybėms deleguoti uždaviniai dėl gaisrų prevencijos vykdymo jų administracinėse teritorijose. LR Vidaus reikalų ministro 2021 m. liepos 19 d. įsakymu Nr. 1V-607 "Dėl gaisrų prevencijos veiksmų plano patvirtinimo" buvo patvirtintos gairės gaisrų prevencijos srityje. LR VRM pasiūlyta savivaldybėms dalyvauti įgyvendinant šiuo įsakymu tvirtinamą Gaisrų prevencijos veiksmų planą ir pagal finansines galimybes prisidėti prie jo įgyvendinimo. Gaisrų prevencijos veiksmų planas (toliau – Planas) skirtas gaisrų gyventojų būstuose ir juose žūstančių žmonių skaičiui sumažinti. Planas labai svarbus siekiant, kad ilgalaikėje perspektyvoje gaisruose nežūtų nė vienas žmogus. Plano tikslas – pasiekti, kad iki 2031 metų gaisruose žuvusiųjų skaičius būtų ne didesnis kaip 30 per metus ir kad būtų užtikrintas ir tolesnio gaisruose žuvusiųjų skaičius mažėjimo tendencijos pokytis.

Plano tikslui pasiekti numatomi šie uždaviniai:

Pirmasis uždavinys – sustiprinti gaisrų prevencijos veiklą savivaldybėse.

Savivaldybių institucijos pagal kompetenciją savivaldybės teritorijoje turi organizuoti gaisrų prevencijos priemonių įgyvendinimą. Savivaldybės institucijų ir įstaigų darbuotojai, vykdydami jiems teisės aktuose pavestas funkcijas, dažniausiai bendrauja su vietos gyventojais, lankosi jų būstuose, padeda spręsti vietos gyventojams aktualias problemas, todėl turi galimybę daryti įtaką, kad didėtų gyventojų elgsena ir sąmoningumas, ir įvairiomis priemonėmis prisidėti prie saugios aplinkos kūrimo. Taip pat savivaldybių priešgaisrinėms tarnyboms pavesta vykdyti gaisrų prevencijos priemones ir šviesti visuomenę gaisrų prevencijos srityje.

Antrasis uždavinys – skleisti gaisrinės saugos žinias, ugdyti šalies gyventojų saugaus elgesio įpročius.

Siekiant didesnės gaisrų prevencijos, ne mažiau svarbu atitinkamą dėmesį skirti pačių gyventojų sąmoningumui didinti ir skleisti jiems žinias apie saugų elgesį. Jeigu patys gyventojai nesilaikys paprasčiausių saugumo taisyklių savo gyvenamojoje aplinkoje, valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų vykdomos gaisrų prevencijos gali nepakakti planuojamam rezultatui pasiekti, todėl visos Plano įgyvendinimo procese dalyvaujančios institucijos turėtų planuoti ir vykdyti veiklas, skirtas šalies gyventojų saugaus elgesio įpročiams ugdyti.

Trečiasis uždavinys – tobulinti gaisrų prevencijos organizavimą.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 29 straipsnio 8 dalies 2 punktu, Lietuvos Respublikos civilinės saugos įstatymo 14 straipsnio 16 ir 26 punktais, Lietuvos

Respublikos priešgaisrinės saugos įstatymo 9 straipsnio 1 dalies 2 punktu, Savivaldybės gaisrų prevencijos programos rengimo metodinių rekomendacijų, patvirtintų Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2021 m. lapkričio 15 d. įsakymu Nr. 1V-851 „Dėl Savivaldybės gaisrų prevencijos programos rengimo metodinių rekomendacijų patvirtinimo“, 4 ir 5 punktais Trakų rajono savivaldybėje buvo patvirtintas Trakų rajono savivaldybės gaisrų prevencijos priemonių planas 2020-2022 metams.

Trakų rajono savivaldybės administracinėje teritorijoje minėtą Gaisrų prevencijos planą pavesta vykdyti Trakų rajono savivaldybės administracijai, Trakų rajono priešgaisrinei gelbėjimo įstaigai ir Vilniaus apskrities priešgaisrinės gelbėjimo valdybos Trakų priešgaisrinei gelbėjimo tarnybai (toliau - Vilniaus APGV Trakų PGT).

Plane numatytos priemonės buvo vykdomos, tačiau jas jų vykdė tik Trakų rajono priešgaisrinės gelbėjimo įstaigos ir Vilniaus APGV Trakų PGT darbuotojai. Plane patvirtintų priemonių įgyvendinime Trakų rajono savivaldybės administracijos, kitų savivaldybei pavaldžių įstaigų, įmonių ir organizacijų dalyvavimo nebuvo.

2022 metais Trakų rajono savivaldybėje patvirtinta sekantis Trakų rajono savivaldybės gaisrų prevencijos priemonių planas 2023-2025 metams. Turi būti sutelktas didesnis dėmesys plane numatytų priemonių vykdymui, numatytos lėšos jų įgyvendinimui, į veiklas įtraukta daugiau savivaldybei pavaldžių įstaigų, įmonių ir organizacijų.

Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo (Žin., 1994, Nr. 55-1049; 2008, Nr. 113-4290) 6 straipsnio 34 punkte nustatyta savarankiška savivaldybių funkcija – įstatymo 7 straipsnio 3 ir 4 punktuose nustatytos valstybinės (valstybės perduotos savivaldybėms) funkcijos – **priešgaisrinė sauga ir civilinė sauga**. Iš to seka, kad dalyvavimas saugios bendruomenės kūrime, bendradarbiavimas užtikrinant šių funkcijų vykdymą turi būti nuolatinė strategija, o ne pavienės ir epizodinės priemonės.

Lietuvos Respublikos priešgaisrinės saugos įstatymo (Žin., 2002, Nr. 123-5518) 9 straipsnyje nustatyta, kad savivaldybių institucijos, įgyvendindamos šį įstatymą, dalyvauja vykdant gaisrų prevencijos, gesinimo ir tyrimo programas, teikia Valstybinės priešgaisrinės priežiūros pareigūnams informaciją, reikalingą gaisrų prevencijos priemonėms įgyvendinti, ir pagalbą vykdant švietimą priešgaisrinės saugos srityje, organizuoja savivaldybės gyventojų švietimą priešgaisrinės saugos klausimais, skatina savivaldybės gyventojų, asociacijų, savanorių ugniagesių veiklą priešgaisrinės saugos srityje, pagal kompetenciją savivaldybės teritorijoje įgyvendina priešgaisrinę saugą reglamentuojančių teisės aktų reikalavimus ir kitas gaisrų prevencijos priemones.

2007–2022 metais Trakų rajono savivaldybės administracinėje teritorijoje kaimo gyvenamosiose vietovėse per gaisrus žuvo daugiau žmonių nei miestuose (kaimo gyvenamosiose vietovėse žuvo vidutiniškai 60 proc. daugiau žmonių).

Gaisruose žuvusių žmonių skaičius Trakų rajono savivaldybės administracinėje teritorijoje

Metai	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Žuvę gaisruose žmonės	2	3	2	4	1	3	2	2	1	2	0

Trakų rajono savivaldybės Gaisrų ir gelbėjimo darbų 3 einamųjų metų palyginamieji duomenys

Gaisrai	Kiti gelbėjimo darbai	Gaisrai	Kiti gelbėjimo darbai	Proc.	Proc.	Gaisre žuvo	Gaisre žuvo	Gaisre žuvo iki 18 metų	Gaisre žuvo iki 18 metų	Gaisre traumuoti	Gaisre traumuoti	Gaisre išgelbėta	Gaisre išgelbėta	Skaičius 10000 gyventojų	Skaičius 10000 gyventojų
2018	2018	2019	2019	Gaisrai	Kiti gelbėjimo darbai	2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019	Gaisrų	Kitų gelbėjimo darbų
286	102	301	71	5,24	-30,3	2	2				2			92,453	21,808

Gaisrai	Kiti gelbėjimo darbai	Gaisrai	Kiti gelbėjimo darbai	Proc.	Proc.	Gaisre žuvo	Gaisre žuvo	Gaisre žuvo iki 18 metų	Gaisre žuvo iki 18 metų	Gaisre traumuoti	Gaisre traumuoti	Gaisre išgelbėta	Gaisre išgelbėta	Skaičius 10000 gyventojų	Skaičius 10000 gyventojų
2020	2020	2021	2021	Gaisrai	Kiti gelbėjimo darbai	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021	Gaisrų	Kitų gelbėjimo darbų
215	115	142	209	-33,9	81,74	1	2			3	2	1	2	43,616	64,195

Gaisrai	Kiti gelbėjimo darbai	Gaisrai	Kiti gelbėjimo darbai	Proc.	Proc.	Gaisre žuvo	Gaisre žuvo	Gaisre žuvo iki 18 metų	Gaisre žuvo iki 18 metų	Gaisre traumuoti	Gaisre traumuoti	Gaisre išgelbėta	Gaisre išgelbėta	Skaičius 10000 gyventojų	Skaičius 10000 gyventojų
2021	2021	2022	2022	Gaisrai	Kiti gelbėjimo darbai	2021	2022	2021	2022	2021	2022	2021	2022	Gaisrų	Kitų gelbėjimo darbų
142	209	193	128	35,92	-38,7	2				2	1	2	2	59,290	39,322

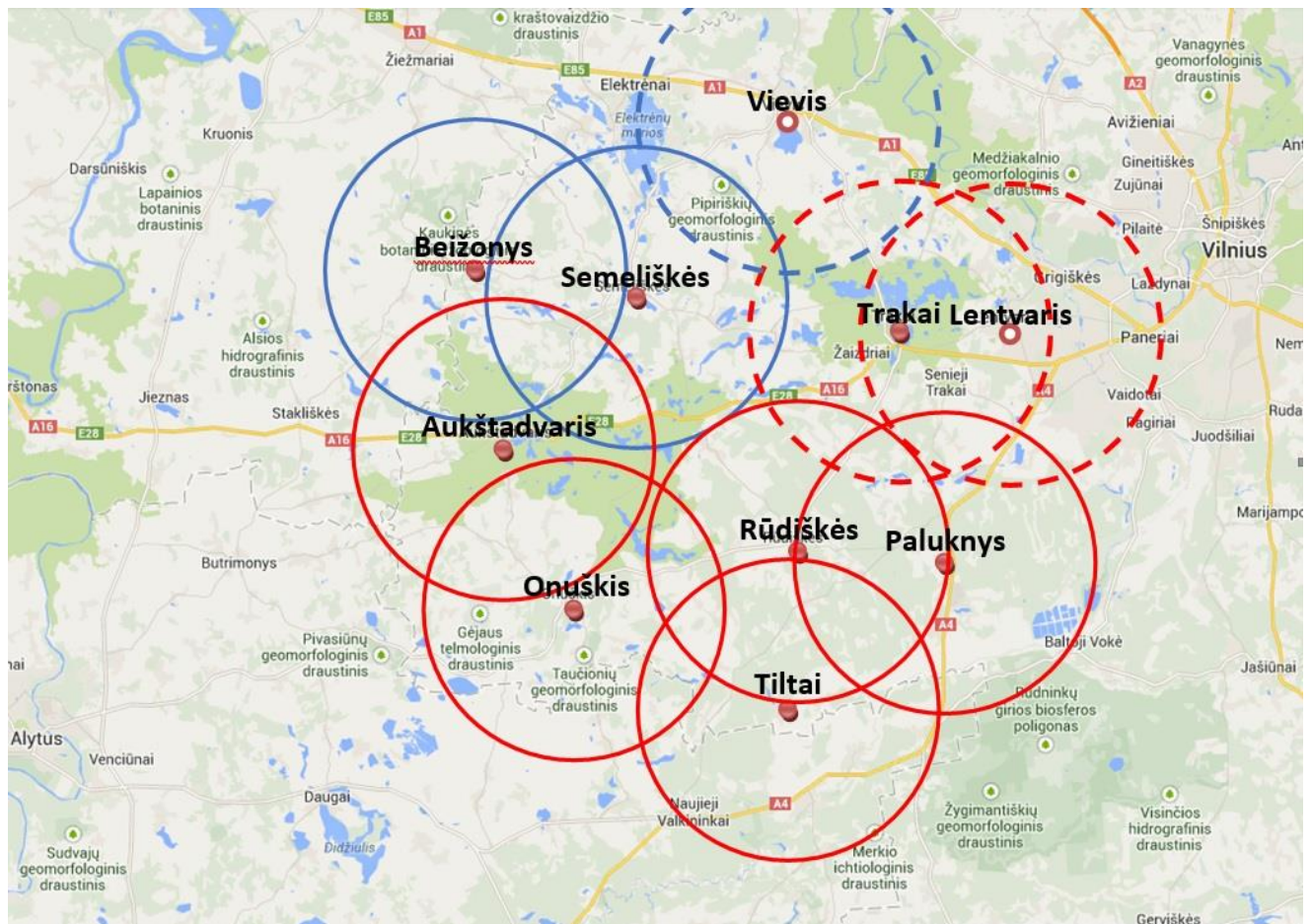
VALSTYBINIŲ IR SAVIVALDYBĖS PRIEŠGAISRINIŲ GELBĖJIMO PAJĖŲ REAGAVIMO Į PAGALBOS PRAŠYMUS, IŠVYKIMO IR ATVYKIMO Į ĮVYKIO VIETĄ LAIKO TRUKMĖS KRITERIJAI

Pažymėtina, kad kilus gaisrui ir įvykus kitam ekstremaliajam įvykiui, miestų gyventojai priešgaisrinių gelbėjimo pajėgų pagalbos sulaukia kur kas greičiau nei kaimo gyvenamųjų vietovių gyventojai.

Tai labiausiai siejama su tuo, kad kaimo gyvenamosios vietovės labiau nutolusios nuo rajone esančių priešgaisrinių gelbėjimo pajėgų dislokacijos vietų (ugniagesių komandų).

Taip pat priešgaisrinių gelbėjimo pajėgų operatyvumas labai priklauso nuo kelių būklės, oro sąlygų, ypač šaltuoju metų laikotarpiu (sniegas, ledas, purvas). Kaimo vietovėse kelių būklė neleidžia priešgaisrinėms gelbėjimo pajėgoms kaip galima greičiau pasiekti įvykio vietų, kuriose reikalinga pagalba.

Savivaldybių ir valstybinių priešgaisrinių gelbėjimo pajėgų dislokacijos vietos Trakų rajono savivaldybės teritorijoje

Sutartiniai žymėjimai:

- ■ ■ - Mėlynos spalvos **punktyrine** linija **PAGD** prie VRM pavaldūs ugniagesių padaliniai Elektrėnų rajone
- ■ ■ - Raudonos spalvos **punktyrine** linija **PAGD** prie VRM pavaldūs ugniagesių padaliniai Trakų rajone
- ■ ■ - Raudonos spalvos **ištisine** linija pažymėtos **Trakų rajono savivaldybės** ugniagesių komandos
- ■ ■ - Mėlynos spalvos **ištisine** linija pažymėtos **Elektrėnų rajono savivaldybės** ugniagesių komandos

Svarbus faktorius – Trakų rajono savivaldybės priešgaisrinės gelbėjimo tarnybos padaliniuose naudojama dalis senos gaisrinės technikos, kurios techninis resursas jau išnaudotas, dažnai gendančios, pagamintos dar TSRS egzistavimo laikotarpiu, neatitinkančios šiuolaikiniai gaisrinei technikai keliamų reikalavimų. Jai trūksta manevringumo, ją naudojant dėl jos techninių charakteristikų dažnai neįmanoma operatyviai sutelkti pajėgas į įvykių vietas ir suteikti kokybišką pagalbą gyventojams ir ūkio subjektams, esantiems savivaldybės administracinėje teritorijoje.

**Trakų rajono priešgaisrinės gelbėjimo įstaigos
(savivaldybės priešgaisrinės gelbėjimo tarnybos) technika**

Kodas PAGD prie VRM IAS	Gaisrų gesinimo ir gelbėjimo transporto priemonių pavadinimai	Valst. numeris	Metai
874125	AC Zil 131 Aukštadvario UK	EHK 192	1987
874228	AC GINAFF 160 Onušio UK	HFL 462	1984
874321	AC Ural 5557 Paluknio UK	ZKK 547	1989
874325	AC Zil 130 Paluknio UK	ZAC 527	1989
874421	AC Mercedes Benz 911 Rūdiškių UK (po 2022-12-04 autoįvykio metu eisme nedalyvauja)	EJK 742	1979
874525	AC Zil 131 Tiltų UK	DZA 239	1987
	Specialusis lengvasis automobilis /Toyota Hilux/4x4/5	CCL 339	2006

Trakų rajono savivaldybei pavaldžios priešgaisrinės gelbėjimo tarnybos (Trakų rajono priešgaisrinės gelbėjimo įstaigos) gaisrams gesinti ir gelbėjimo darbams atlikti skirtos technikos amžiaus vidurkis **36,5 metai**.

Dėl Trakų rajono savivaldybei pavaldžios priešgaisrinės gelbėjimo tarnybos (Trakų rajono priešgaisrinės gelbėjimo įstaigos) automobilių parko techninės būklės sunku užtikrinti Priešgaisrinės saugos užtikrinimo standarto (toliau - Standartas), patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2013 m. balandžio 17 d. Nutarimu Nr. 354 (<https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.447413/asr>), reikalavimų vykdymą.

Vadovaujantis Standarto 5 ir 6 punktų nuostatas:

Miesto gyvenamosiose vietovėse priešgaisrinės gelbėjimo pajėgos, kurios į pranešimą apie pagalbos poreikį reaguoja pirmosios (pajėgų pagrindinį taktinį vienetą turi sudaryti ne mažiau kaip viena automobilinė cisterna ir 6 budintys darbuotojai), turi būti išdėstytos taip, kad per metus ne mažiau kaip 80 procentų visų pirmųjų pajėgų atvykimo į įvykio vietą miesto gyvenamosiose vietovėse laikas būtų ne ilgesnis kaip **8 minutės**, išskyrus tuos atvejus, kai vykstama gesinti gaisrų, kurie patikslinus pagalbos prašyme nurodytą informaciją, nekelia grėsmės ir negali išplisti.

Kaimo gyvenamosiose vietovėse pajėgos, kurios į pranešimą apie pagalbos poreikį reaguoja pirmosios (pajėgų pagrindinį taktinį vienetą turi sudaryti ne mažiau kaip viena automobilinė cisterna ir 4 budintys darbuotojai), turi būti išdėstytos taip, kad per metus ne mažiau kaip 80 procentų visų pirmųjų pajėgų atvykimo į įvykio vietą kaimo gyvenamosiose vietovėse laikas būtų ne ilgesnis kaip **18 minučių**, išskyrus tuos atvejus, kai vykstama gesinti gaisrų, kurie patikslinus pagalbos prašyme nurodytą informaciją, nekelia grėsmės ir negali išplisti.

Vadovaujantis Priešgaisrinių gelbėjimo pajėgų išvykčių apskaitos taisyklėmis (toliau - Taisyklės), patvirtintomis Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento prie VRM direktoriaus 2012 m. gruodžio 28 d. įsakymu Nr. 1-406, vykdoma priešgaisrinių gelbėjimo pajėgų išvykčių į įvykio vietą atlikti darbų, įvykio metu nukentėjusių, žuvusių ir išgelbėtų žmonių, taip pat dalyvavusių priešgaisrinių gelbėjimo pajėgų, sunaikinto, sugadinto ir išgelbėto turto apskaita Lietuvos

Susisteminius ir apibendrinus duomenis, kaupiamus Priešgaisrinių gelbėjimo pajėgų išvykčių apskaitos taisyklių pagrindu PAGD prie VRM Informacijos analizės sistemoje, per laikotarpį nuo per paskutinius 10 metų laikotarpį ir sugretinus juos su Priešgaisrinės saugos užtikrinimo standarte numatytais reikalavimais, apie Trakų rajone dislokuotų priešgaisrinių gelbėjimo pajėgų išvykčių laikus į įvykio vietą atlikti darbų, taip pat duomenis apie dalyvavusias priešgaisrines gelbėjimo pajėgas įvykiuose, aplinkybes dėl įvykio metu nukentėjusių, žuvusių ir išgelbėtų žmonių, sunaikinto, sugadinto ir išgelbėto turto, Trakų rajono savivaldybės teritorijoje yra identifikuotos **trys pavojingos gaisro zonos** salyginiais pavadinimais:

- į kurias vykimo laikas yra ilgesnis nei 18 minučių.

The map shows the north-eastern part of Lithuania. A red outline delineates a specific administrative or study region. Within this region, a red circle marks the location of the study area near Bijūnai. Labeled locations include Varkalės, Bežionys, Pastirėvys, Semeliškės, Trakai, Rūdiškės, Paluknis, and Baltoji Vokė. Major roads like E26, E28, and A1 are visible.

19

Atlikus kilusių gaisrų ir įvykių analizę per paskutinius 10 metų laikotarpį gaisrų **Ropėjos miško zonoje** nebuvo užfiksuota, tačiau grėsmė laiku nesulaukti pagalbos atsitikus įvykiui išlieka.

Atlikus kilusių gaisrų analizę per paskutinius 10 metų laikotarpį gaisrai **Strėvos zonoje ir Rykantų-Valų zonoje** sudaro nuo 3,76 iki 7,34 proc. kasmet nuo visų kilusių ir užfiksuotų gaisrų skaičiaus Trakų rajono savivaldybės teritorijoje per nagrinėjamą laikotarpį.

Priešgaisrinės pajėgos Trakų rajono savivaldybės teritorijoje	Tikėtinas priešgaisrinių gelbėjimo pajėgų atvykimo laikas (min.) į zoną:		
	Strėvos zona	Rykantų-Valų zona	Ropėjos miško zona
Trakų PGT	18	31	53
Trakų PGT Lentvario komanda	21	28	42
Aukštadvario UK	11	53	68
Onušio UK	26	60	64
Paluknio UK	49	55	41
Rūdiškių UK	18	47	48
Tiltų UK	33	62	62

Vadovaujantis daugelio metų statistiniais duomenimis, galima konstatuoti, kad minėtose trejose pavojingose gaisro zonose gyventojai nesulauks pagalbos atsitikus įvykiams per Priešgaisrinės saugos užtikrinimo standarte reglamentuotą laiką.

Nesulaukus laiku pagalbos didėja tikimybė nukentėti nuo gaisro pasekmių (gaisrai labiau išplinta, didesnis statinių sunaikinamo ar sugadinimo laipsniai, didesnė tikimybė, kad žus ar nukentės žmonės).

Atkreiptinas dėmesys į tai, kad priešgaisrinės gelbėjimo pajėgos Trakų rajono savivaldybės administracinėje teritorijoje išdėstytos nesivadovaujant Priešgaisrinės saugos užtikrinimo standarte reglamentuotais kriterijais.

Problema būtų išspręsta Trakų rajono priešgaisrinės gelbėjimo įstaigos Tiltų ugniagesių komandos (toliau – Tiltų UK) perkėlimu iš Tiltų kaimo, Rūdiškių seniūnijos į **Rykantų-Valų zoną**, Lentvario seniūnijoje. Šiuo metu Tiltų UK dislokacijos vieta yra įdinga, neracionali ir perteklinė. Vadovaujantis statistiniais duomenimis Tiltų UK į įvykius išvyksta 2-5 kartus per metus Trakų rajono savivaldybės teritorijoje. Vadovaujantis galiojančiu pajėgų sutelkimo planu, dėl Tiltų UK dislokacijos vietos ypatumo, Bendrasis pagalbos centras dažnai Tiltų UK priešgaisrinės pajėgas siunčia į įvykius ne Trakų rajono savivaldybės administracijos teritorijoje, o į Varėnos savivaldybės administracinę teritoriją. Ko pasekoje Trakų rajono priešgaisrinės gelbėjimo įstaigos resursai ir lėšos naudojamos šalinti įvykių pasekmes už Trakų rajono savivaldybės administracinės teritorijos ribų.

Taip pat egzistuoja ilgametė problema Lentvario mieste (beveik 10 tūkst. gyventojų) dėl priešgaisrinių gelbėjimo pajėgų sutelkimo į įvykius. Įvykus įvykiui, nebus sutelktas Priešgaisrinės saugos užtikrinimo standarte reglamentuotas minimalus pajėgų kiekis. Lentvario komandos automobilis miesto teritorijoje atvyksta per nustatytą laiką, tačiau negalima užtikrinti, kad gaisro vietoje bus 6 ugniagesiai po 8 minučių. PAGD prie VRM Vilniaus priešgaisrinės gelbėjimo valdybos Trakų priešgaisrinės gelbėjimo tarnybos (Valstybinės priešgaisrinės gelbėjimo tarnybos struktūrinio padalinio pajėgos) Lentvario komandoje pamainomis dirba tik du darbuotojai. Komanda pagal savo sudėtį ir parengtį prilyginama savivaldybės bet kuriai ugniagesių komandai.

Kitų priešgaisrinių gelbėjimo pajėgų išdėstymas Trakų rajono savivaldybės teritorijoje yra optimalus ir vykimo į gaisrus laikai tenkina Priešgaisrinės saugos užtikrinimo standarto nuostatas (per metus ne mažiau kaip 80 procentų visų pirmųjų pajėgų atvykimo į įvykio vietą kaimo gyvenamosiose vietovėse laikas būtų ne ilgesnis kaip 18 minučių), tačiau tikslinga didinti ugniagesių skaičių Lentvario komandoje, jei norime įgyvendinti standarto nuostatas (miesto gyvenamosiose vietovėse pajėgos, kurios į pranešimą apie pagalbos poreikį reaguoja pirmosios (pajėgų pagrindinį taktinį vienetą turi sudaryti ne mažiau kaip viena automobilinė cisterna ir 6 budintys darbuotojai)

IŠVADOS

1. Lietuvos Respublikos civilinės saugos įstatymas įpareigoja savivaldybės administracijos direktorių vykdyti ekstremaliųjų situacijų prevenciją, užtikrinti galimų ekstremaliųjų situacijų savivaldybėje prognozavimą, organizuoti savivaldybės ekstremaliųjų situacijų valdymo plano rengimą ir viešąjį svarstymą, organizuoti savivaldybės gyventojų švietimą civilinės saugos klausimais ir atlikti kitas su civilinės saugos sistemos uždavinių įgyvendinimu susijusias funkcijas.

Įgyvendindamos Lietuvos Respublikos priešgaisrinės saugos įstatymo nuostatas savivaldybių institucijos dalyvauja vykdant gaisrų prevencijos, gesinimo ir tyrimo programas, teikia valstybinės priešgaisrinės priežiūros pareigūnams informaciją, reikalingą gaisrų prevencijos priemonėms įgyvendinti, ir pagalbą vykdant švietimą priešgaisrinės saugos srityje, organizuoja savivaldybės gyventojų švietimą priešgaisrinės saugos klausimais, skatina savivaldybės gyventojų, asociacijų, savanorių ugniagesių veiklą priešgaisrinės saugos srityje, pagal kompetenciją savivaldybės teritorijoje įgyvendina priešgaisrinę saugą reglamentuojančių teisės aktų reikalavimus ir kitas gaisrų prevencijos priemones.

Trakų rajono savivaldybėje būtina suaktyvinti šių nuostatų vykdymą įtraukiant į veiklas visas Trakų rajono savivaldybės įstaigas, įmones ir organizacijas. Dėti pastangas, kad būtų užtikrintas glaudus tarpinstitucinis bendradarbiavimas sprendžiant gaisrosaugos problemas rajone.

2. Savivaldos vaidmuo kuriant saugią gyvenamąją aplinką labai svarbus. Būtina rengti, tvirtinti ir vykdyti gaisrų prevencijai ir saugos kultūros propagavimui ilgalaikes programas. Taip pat rengiant programas, turi būti planuojamos ir skiriamos lėšos joms įgyvendinti. Rengti prevencinius planus su nustatytais aiškiais prioritetais ir tikslais. Atlikti nuolatinę programų ir (ar) priemonių planų įgyvendinimo stebėseną, vertinti vykdomų programų veiksmingumą, nustatyti jų įgyvendinimo vertinimo kriterijus, vertinti rezultatus, prireikus programas ir (ar) priemonių planus tikslinti.

3. Plėtoti socialinių partnerių bendradarbiavimą, skatinti visuomenės dalyvavimą – informuoti ją apie jos vaidmenį ir veiklos galimybes, didinti savivaldybės vaidmenį stiprinant gyventojų saugumą ir šios srities gebėjimus.

4. Plačiau informuoti gyventojus saugumo klausimais, diegti jiems saugios gyvensenos pagrindus, didinti gyvenamųjų vietovių bendruomenių vaidmenį kuriant saugią aplinką, skatinti jų aktyvumą ir savanorystę šioje srityje.

5. Numatyti asignavimus ir atnaujinti gaisrų gesinimui ir gelbėjimo darbams atlikti skirtos gaisrinės technikos autoparką.

6. Numatyti asignavimus ugniagesių gelbėtojų komandoms modernizuoti. Aprūpinti būtinomis gaisrų gesinimo ir gelbėjimo darbams atlikti priemonėmis ir įranga.